

Tekst: Henrik Torrey – Foto: Søren Hysing

Huset på Bakkekammen

Holbæk er det nærmeste, man kommer et epicenter, når talen falder på Bedre-Byggeskik-bevægelsen. Og huset på Bakkekammen 40 er det nærmeste, man kommer en inkarnation af bevægelsen.

Huset på Bakkekammen

Bedre-Byggeskik-bevægelsen er uløseligt forbundet med Holbæk gennem såvel de to lokale arkitekter, var Bentzen og Marius Pedersen, som den bygmesterskole, Ivar Bentzen etablerede i byen i 1915, og som skulle lære eleverne at forene håndværk og arkitektur samt at styde og gennemse enkelt-hederne i et givent byggeprojekt. Alt sammen for at højne standarden af de huse, der blev bygget. Og er den nordvestjyske landsby ved fjorden af samme navn stedet, hvor det hele tog sin begyndelse, er kvarteret omkring Bakkekammen/Melldammen, stedet, hvor de første huse blev opført umiddelbart efter Big Bang. Og Bakkekammen 40, som blev opført i 1915, er en af de fornemste repræsentanter for Bedre-Byggeskik. Huset, der er i tre etager og på 540 m², blev købt af Realдания for få år siden af et barnebarn til Julius Mortensen. Ved Realдания By & Byg overtage huset været beboet af et barnebarn og oldiebarn. Det har tidligere været udsolgt, men stod ellers meget fint og oprindeligt i sit udtryk – sågar med møbler helt tilbage fra netop Julius Mortensen. Efter overtagelsen lagde Realдания en plan for en nænsom restaurering af det fine, gamle hus – en opgave, der skulle bevare husets oprindelige udtryk.

Alle husene, som fonden Realдания By og Byg har købt – og fortsat køber – i alt godt 50 ejendomme – bliver udlejet på markedsvilkår efter endt restaurering. Det gælder også det store hus på Bakkekammen. Af samme grund er huset energirenoveret lige som alle de tekniske installationer er bragt up to date. Herudover har der primært været tale om at renovere husets indvendige overflader – vægge og gulve, fortæller arkitekt og projektleder Per Troelsen, Realдания By og Byg.

Men alt taget i betragtning, var huset i overraskende god stand. Vi begyndte med en restaurering af vinduer og forsatsrammer. Interiøret blev malet som det sidste. Farverne er de oprindelige. Nogle fandt vi spor af under de gamle bakkelt-kontakter, andre blev fundet ved farvearkæologiske undersøgelser.

Den fine gamle trappe. De gamle balastre står forgyldt – som de tidligere, foræld dem i 1917. De var ikke medbragt og repareres dem. De patineres fint med resten af huset. Det forfatter også lidt om det kvalitetsarbejde, maleren udfører for 100 år siden.

Huset på Bakkekammen

– Vi formoder, at farverne isin tid er sat af Ivar Bentsen, der tegnede huset. Det er mærke, lidt tunge farver, som har deres udspring i historismen, der stiltidligere ligger før Bedre Byggeskik.

Og det giver god mening, forklarer Per Troelsen. Overgangene mellem de forskellige stilperioder sker flydende og ikke brat og pludseligt. Som eksempel nævner han modernismen.

– Vi læner modernismen som hvid og ren, men sådan var den jo ikke fra begyndelsen. Men vi har alle et billede af Arne Jacobsen-byggeriet på Strandvejen med de rene linjer og den hvide farve, som eksponent for perioden. Men den begyndte jo et andet sted.

ORIGINALE MØRKE GULVE

Husets hall er i en støvet, oliekergul nuance, mens stuen står i en mørk, rød tone. Spisestuen er holdt i grøn, mens herreværelset er i mørkt blå. Førstesalens store midterum/almrum er helt i hvidt, mens værelserne er i en lysere blå end herreværelset. Oprindeligt var alle vægge malet med limfarve, men det gik ikke i dag.

– Limfarvede vægge er simpelthen for sarte. I stedet er de malet med lotun's Silklady, der har næsten samme matte udtryk som limfarve, men er meget mere modstandsdygtig i dagligdagen, fortæller Per Troelsen.

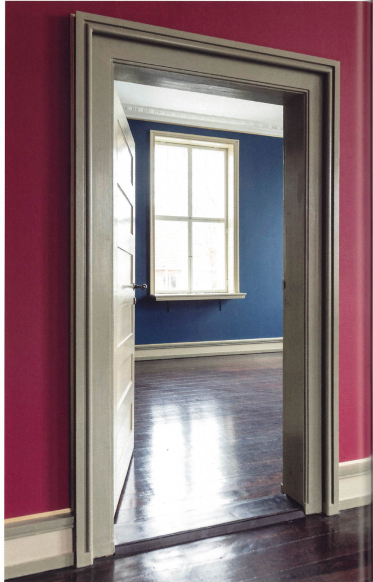
En vigtig ting har været, fortæller Per Troelsen, at det færdige udtryk var tro mod den oprindelige blankhed/mathed, som tænkt af Ivar Bentsen. Langs paneler, karme og gerigter løb en smal, malet, guldstaffering som synede fuldstændig umotiveret.

– Det virkede ikke rigtigt, og først, da vi fik lakeret de hvide gulve mørke med Tonkinlak, altså fik demført tilbage til deres originale udtryk, kom de smalle guldstafferinger til deres ret. Så kunne vi pludselig se, hvordan helheden var tænkt. Den gik bare fuldstændig tabt med moderne, lyse, hvide trægulve.

STRØBET I HÅNDEN

Træværket i huset, karme, paneler, vinduesruder, radiatorskjule, døre etc. er strøbet i hånden med linolie. Og selvom der findes moderne træværksmølle, der er meget nemmere at arbejde med, fastholder Per Troelsen, at det skal være linolie, der skal bruges.

Langs paneler og dørkarme løber en smal forgyldning. Med lyse, moderne, afbrændte gulve fremstår stafferingen uanset og forsvinder. Men de gulvene blev lakeret med Tonkinlak og fik deres oprindelige farveside således tilbage, som forgyldningen pludselig mening.

30

31

Huset på Bakkekammen

– Trods den ekstra tid, der skal afsættes, når maleren skal male med linolie grundet de længere tørretider, er det færdige resultat et andet. Det synes jeg, vi skal fastholde, når det er tænkt sådan.

På samme måde er de smukke stuklofter malet traditionelt med islandske mosfarve. Navnet snyder dog, da islandske mosfarve er malet med hverken island eller mos, at gøre. Det er et afkog af Carrageen-tang, som bliver 'farvet' med kridt. Islandske mosfarve giver en meget mat overflade, men reflekterer lys rigtig godt.

FORTIDENS SUNDER

Husets mange, tilfugts, sprossede vinduer blev alle taget ned og totalafrenset til bart træ på malerens værksted. Undersøgelser viste nemlig, at der var litopone – et billigt og meget benyttet hvidt pigment tilbage fra før alkyloliemalingen slog igennem i slutningen af 1930'erne. Litopone i maling kan ikke ses og viser sig ved revner og afskalning af malingen. Nogle, der også så igennem, selvom vinduerne bliver malet. ... Og bliver malet igen og igen.

– Det eneste, der kommer problemerne til livs, er at bekoste en totalafrensning af vinduerne. Så alle vinduerne blev taget ud, afrenset og malet med linolie, fortæller Per Troelsen.

Nymalet og rykket blev de gamle vinduer herfra monteret igen – også til store glæde for områdets fugle, der lystigt har spist af linoleikittet flere steder.

IDLEJET PÅ MARKEDSVILKÅR

Til det store hus hører også et fuldmuret 'haveskum' samt en garage/staldbygning, hvor der er plads til såvel heste som staldkar. Og tidligere blev huset også 'drevet' med hjælp fra fire ansatte. En husholder, en ung pige, en chauffør og den tidligere nævnte staldkarl til hestene. Kristeligt Dagblad bragte i september 2018 en reportage fra huset i Holbæk i forbindelse med, at restaureringen var afsluttet. Og her kan man læse, at tjepe i det store hus med tiden blev mindre og mindre, indtil den helt forsvandt i slutningen af 1980'erne. Nu hvor det igen står indflytningsklart til den store familie skal det, som alle øvrige huse, Realania By og Byg køber og sætter i stand, udlejes. Og det sker, fortæller Per Troelsen, på markedsvilkår.

– Alle kan komme i betragtning, når vi udlejer vores hus. Det eneste, du er forpligtet til som lejer, er, at dit hjem skal være åbent for rundvisning et par gange om året.

De fire værelser på førstsalen er malet i en ly, blå nuance meget tæt på den oprindelige. I et bjørne af kælderen står en kamin med 12 gumle støbjørnstøtterne. Kaminen er dog ikke tilladt i skorsten i dag.

Realania By & Byg
Realania By og Byg er et datterselskab af foreningen Realania. Selskabet fører Realanias mission om livskvalitet i det byggede miljø ud i livet. Det sker gennem ejerskab af bygninger og ejerskab af arealer til byudvikling. Realania By & Byg har siden 2003 restaureret 50 historiske huse, herunder Bakkekammen i Holbæk, samt udviklet 17 projekter med eksperimenterende byggeri og fem store projekter inden for by- og arealudvikling.

Realania By & Byg Klubben følger Realania By & Byg arbejdsplan over hele landet, og via mellemhånd har både private og offentlige mulighed for at komme på rundvisninger og til foredrag i enkelte ejendomme, der normalt ikke er åbne for offentligheden.

32

DeFarver

DeFarver

33